

Surelike pingutus jumalate maailmas

- ▶ Estonia ja Eesti Kontsert avasid hooaja "Tannhäuseri" uhke kontsertettekandega
- ▶ Wagneri suurejoonelistes ooperites on esiplaanil ülimuslikud naised

Heili Vaus-Tamm
muusikakriitik

MUUSIKA ▶ Wagneri loodud tegelased on jumalad või vähemalt suhtlevad nendega vabalt ja Nietzsche üliinimese ideest nakatunud helilooja ise geenius. Reedene ettekanne Estonia kontserdisaalis tõestas, et kõik see kokku teeb Wagneri muusika nii üliinimlikult võimsaks, et seda ette kanda või kuulata on ennastületav pingutus, mis jätab pikaks ajaks kustumatu jälje.

Seda uhkem on, et meie muusikut võimaldasid publikule hooaja avakontserdil pilguheitu Wagneri jumalate maailma. Sinna, kus valitsevad maailmajuhtimise ja inimeste-jumalate nõrkustega tegelevad süžeed ning hülgaslikud orkestrikoosseisud.

Raske ülesanne

Wagneri-laulja on muusika-maailmas aukartustäratav nähtus – vägeva hääle ja erakordse kopsumahuga (pikad, hingamist mittevõimaldavad fraasid), jumalate tragöödiad esitama võimalise psüühika ning 6-8 tundi laval vastu pidava füüsisega. Wagneri hüüdooperitega võrreldes on nelja tunni pikkune "Tannhäuser" eelharjutus.

Sellest vaatevinklist on Wagneri teose täismahus ettekandmine Eesti oma jõududega saavutus, mis peaks ületama tavakriitika piirid. On ju teada, et selle ülesandega tulevad laitmatult toime vaid vähesed suured.

Oma esimest Wagnerit siin perifeerias proovival saksa dirigendil Carlos Spiereril oli piisavalt vormitunnet hiidteose pikkade liinide kasvatamiseks ning jätkus ka hoogu ja lauljate pieteeditundelist kuulamist. Filosoofilist haaret aga meisterlaulja enesotsimise lugu ei võimaldanudki.

Laiahaardelise geeniusena (kes lisaks oma ooperite muusikale ka süžee löi ja isegi ettekandmise maja oma tahtmise järgi ehitas) seekordne libreto pole just tugevaim. Oma kunsti jahedas vastuvõtus ja truu neu armastuses pettunud Tannhäuser leiab end Veenusemäe jumalanna naudingute kütkes. Nagu ooperi mehed tihti, ei tea ta viimase hetkeni, mida elult otsib, ja pöördub armastusjumalanna juurest jälle Elisabethi ning maailma juurde tagasi. Seal peab ta end aga nii üleval, et vaid Elisabethi surmaminek meid lunastab.

Ooperilibretistid, ja Wagner esimesena, on suured feministid: ikka on naised tugevad – teavad, mida tahavad, aga mehed raiskavad enda ja neid armastavate naiste elu sihitutes otsingutes. Saksamaal peetakse koos Wagneri-festivaliga ka feministide konverentse, kus põhjalikult Wagneri naistegelaste ülimuslikust lahatakse.

Lille meeldejääv esitus

Tallinna ettekande kahest naisest pakkus Kirsi Tiihonen (Elisabeth) võimeka häälega ratsionaalse esituse kõrval tugeva elamu

KONTSERT

- Wagneri ooperi "TANNHÄUSER" kontsertettekandega
- **Peaosades:** Louis Gentile, Markus Eiche, Kirsi Tiihonen, Pille Lill, Mati Palm
- Estonia ooperikoor ja sümfooniaorkester, RAM
- **Dirigent:** Carlos Spierer (Saksamaa)
- **19. septembril Estonia kontserdisaalis**
- **23. septembril k 18 Vanemuise kontserdimajas**

muse Pille Lille sügavalt läbitunenatunud, nüansirohke ja kontsertettekande jäikusest vabam Venus. Vaid alguses veidi häirunud lai *vibraato* sujus pehme ja rikkaliku tämbriga vokaali.

Meestest vaimustas pehme tämbri, paitava *legato* ja särava hääldusega Markus Eiche (Elisabethi armunud laulja Wolfram), kes üllatas hitiks kujunenud Wolframi aaria tavatult vaikse, hingestatud sosinal ettekandega. Sellele sekundeeris kaunitl tsel-lorühm, mille eest võib koos mõnegi teise õnnestunud puhkpillisoologaga (näiteks fagotid ja klarnetid avamängu lõpus, eraldi klarnet) orkestrit kiita. Silma jäi ka kontsertmeister Toomas Buberti intensiivsus ning täpsus. Tannhäuseri haigestunud osatäitja asemel päevapealt laulma rutanud Louis Gentile oli kõige veenvam dramaatilistes intonatsioonides *à la* Venuse juurest põgenemine: "Mind minna lase!" ja teise vaatuse säravares kõrgustes.

"Tannhäuser" on koori- ja eriti meeskoori ooper, kus RAM nii palverändurite koori ühtlase tooniga võimekas esituses kui teise vaatuse lõpu vaikes lootuses end kuulaja hinge laulis.

gutus ailmas

KONTSERT

- Wagneri ooperi "TANNHÄUSER" kontsertettekand
- Peaosades: Louis Gentile, Markus Eiche, Kirsi Tiihonen, Pille Lill, Mati Palm
- Estonia ooperikoor ja sümfooniaorkester, RAM
- Dirigent: Carlos Spierer (Saksamaa)
- 19. septembril Estonia kontserdisaalis
- 23. septembril k 18 Vanemuise kontserdimajas

muse Pille Lille sügavalt läbitu-
netatud, nüansirohke ja kont-
sertettekande jäikusest vabam
Venus. Vaid alguses veidi häiri-
nud lai *vibraato* sujus pehme ja
rikkaliku tämbriга vokaali.

Meestest vaimustas pehme
tämbri, päitava *legato* ja särava
hääldusega Markus Eiche (Elisa-
bethi armunud laulja Wolfram),
kes üllatas hitiks kujunenud
Wolframi aaria tavatult vaikse,
hingestatud sosinal ettekandega.
Sellele sekundeeris kaunitl tsel-
lorühm, mille eest võib koos
mõnegi teise õnnestunud puhk-
pillisoologa (näiteks fagotid ja
klarnetid avamängu lõpus, eral-
di klarnet) orkestrit küita. Silma
jäi ka kontsertmeister Toomas
Buberti intensiivsus ning täpsus.

Tannhäuseri haigestunud
osataitja asemel päevapealt laul-
ma rutanud Louis Gentile oli
kõige veenvam dramaatilistes in-
tonatsioonides *à la* Venuse juu-
rest põgenemine: "Mind minna
lase!" ja teise vaatuse säravates
kõrgustes.

kas vaid?

"Tannhäuser" on koori- ja eri-
ti meeskoori ooper, kus RAM nii
palverändurite koori ühtlase too-
niga võimekas esituses kui teise
vaatuse lõpu vaikes lootuses
end kuulaja hinge laulis.

Dirigent Carlos Spiereri Wagneri-debüüti võib pidada paljutöötavaks. FOTO: PILLE-RIIN PREGEL